

Jewish Canadian service in the Second World War

More than 17,000 men and women from our nation's tiny wartime Jewish community of 168,000 residents would serve in uniform during the conflict, putting their lives on the line in the cause of peace and freedom.

Lezend op diverse internetsites trok bovenstaande header mijn aandacht. Ik twijfelde lang of dit onderwerp wel geschikt was voor een achtergrondverhaal.

In editie 2020-04 hebben we een bijdrage geplaatst van comrade Berry Swarthoff over de First Nations die actief participeerden in beide wereldoorlogen. Vele vrijwilligers meldden zich wel als First Nations, velen echter ook niet.

Daar precies zag (zie) ik het raakpunt met het hierboven aangehaalde artikel. Het bleek dat ook velen met een joodse achtergrond intekenden zonder hun levensovertuiging kenbaar te maken. Ongetwijfeld zullen zij een gedegen afweging hebben gemaakt, daarover zullen we hier geen oordeel vellen.

De bevolking van Canada was en is van een zeer heterogene afkomst, dat is een bekend gegeven.

Bijna de gehele bevolking van Canada (95%) bestaat uit immigranten en hun nakomelingen. Ruim een kwart daarvan is van Britse en Ierse afkomst, ongeveer 24% heeft van oorsprong de Franse, 4% de Duitse, 3% de Italiaanse, 2% de Oekraïense en 1,4% de Nederlandse nationaliteit.

Het is ook interessant naar de religieuze opbouw te kijken.

Religieuze samenstelling van Canada

Rang	Geloof System	Aandeel van de Canadese bevolking
1	Rooms-katholiek christendom	39%
2	Protestantse christendom	29%
3	Atheïst of agnostisch	24%
4	islam	3%
5	Hindoeïsme	2%
6	Sikhisme	1%
7	Boeddhisme	1%
8	Jodendom	1%

Informatie van begin 2021. © Leo Hardy

Joodse Canadezen zijn leden van de vierde grootste joodse gemeenschap ter wereld. De meesten van de Joodse bevolking van Canada woonden in Ontario en Quebec.

Canada had een belangrijk aandeel in de geallieerde inspanningen in de Tweede Wereldoorlog. Ook de joodse gemeenschap droeg haar steentje bij. Ruim 17.000 mannen en vrouwen trokken het uniform aan in deze tijd en stelden hun leven in de waagschaal in de strijd voor vrede en vrijheid.

Zij waren actief in vrijwel alle grote veldslagen waarbij de Canadese strijdkrachten waren betrokken. Van Hongkong tot Dieppe; van Ortona tot D-Day; van Market-Garden tot de Slag om de Schelde.

Meerderen van hen ontvingen een onderscheiding of werden met name genoemd in een dagorder. Van hen die officieel als „Joods” bekend stonden verloren er bijna 450 hun leven.

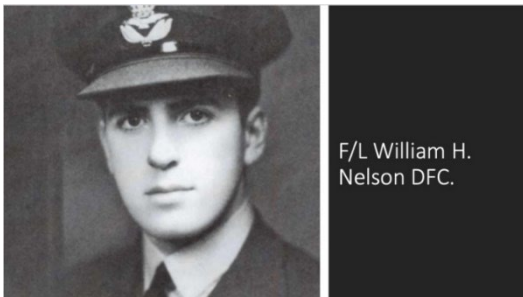
Ten tijde van de Tweede Wereldoorlog waren vele joodse families net één of twee generaties terug in Canada aangekomen. Dat betekende dat velen nog redelijk enge connecties hadden met familieleden in West-Europa die leden onder het Nazi-regiem. Mogelijk een reden te meer voor aanmelding.

Joodse religieuze en politieke leiders spoorden de jonge leden uit de gemeenschap aan dienst te nemen. Een belangengroepering, het Canadian Jewish Congress, opende in Toronto en in Montréal een recruteringsbureau.

De meesten die dienst namen dienden bij de Canadese strijdkrachten. Sommigen echter namen dienst in één van de andere geallieerde landen.

Recruteringsbureau Montréal

F/L William H.
Nelson DFC.

Bijvoorbeeld:

[F/O William Henry Nelson, DFC.](#)

Een Canadese, joodse piloot uit Montréal die in 1937 al dienst nam bij de RAF.

Tot zijn dood, eind 1940, was hij een zeer verdienstelijke vlieger. Hij werd algemeen erkend als de best presterende Canadese Spitfire vlieger in de Slag om Engeland.

Niet alleen mannen, maar ook ongeveer 280 joodse vrouwen droegen het uniform. Net als de mannen uit patriottische motieven of uit persoonlijke. Sommigen van hen hadden hun echtgenoot of een broer verloren in de oorlog en wilden hun plaats innemen in de strijd tegen de vijand.

Bijvoorbeeld:

Sue Jacobs-Ransohoff (geboren Westheimer).

Zij deed dienst in de Royal Canadian Air Force Women's Division. Ze nam dienst nadat haar eerste man, RCAF Pilot Officer Michael Jacobs, omkwam.

Zij waren amper twee jaar getrouwd. Dienst nemen was haar manier om haar man te eren en om te gaan met het verdriet van het verlies.

Bijvoorbeeld:

[Esther Thorley \(geboren Bubis\)](#).

Zij had haar broer, Meyer Bubis, die elf jaar ouder was, verloren in de raid op Dieppe.

Aanvankelijk gemeld als „vermist” werd zijn lichaam enkele maanden later geborgen. Hij werd begraven in Duinkerken.

Een aantal van de vrouwen die zich hadden gemeld deden ook dienst overzee.

Een groot deel van de Canadese bevolking maakte zich uitermate verdienstelijk aan het thuisfront. De inspanningen voor de oorlogsindustrie in Canada waren extreem groot. Ook het joodse deel van de gemeenschap nam hieraan deel.

Dat het mannelijke deel van de joodse bevolking hun mannetje stond is bewezen.

Bijvoorbeeld:

[Ben Dunkelman](#) uit Toronto, die dienst nam en het tot majoor zou brengen bij de Queen's Own Rifles. Ongetwijfeld verwoorde hij wat vele Joden dachten toen hij zei: „*Het was voor mij een klare zaak, als loyale Canadees, dat ik vrijwillig dienst nam. Trouwens als Jood, had ik sowieso een appeltje te schillen met de Nazi's*”.

Ben Dunkelman

Toch was het niet helemaal probleemloos Jood in Canada te zijn in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw.

Neem bijvoorbeeld het tragische verhaal van het [ms St. Louis](#) dat de toegang tot meerdere landen werd ontzegd op basis van een immigratiebeleid. De ruim 900 joodse vluchtelingen die Europa wilden ontvluchten kwamen uiteindelijk weer in West-Europa terecht. Naar schatting kwam een kwart van hen later om de vernietigingskampen.

De Royal Canadian Air Force hanteerde aanvankelijk een streng regiem ten aanzien van recruten van Europese afkomst en werd ook toegepast om joodse vrijwilligers aanvankelijk af te wijzen. Het was een erfenis van een nogal traditioneel Brits klasse bewustzijn. In 1942 werden diverse “regels” aangepast. Uiteindelijk dienden circa 6.000 Canadese Joden in de RCAF.

Zeer rigide was de Royal Canadian Navy ten aanzien van joodse vrijwilligers. Meerdere kandidaten werden afgewimpeld, hoewel ze op basis van hun voorgeschiedenis prima kandidaten waren. Het overkwam o.a. ook Ben Dunkelman (zie hierboven) en [Edwin Goodman](#).

Edwin Goodman

De Canadian Army was verreweg het toegankelijkst van de strijdkrachten. Hoewel velen lichtelijk antisemitisme ervoeren tijdens hun dienst stelden de joodse veteranen later dat het zelden kwam van hun maatjes waarmee ze zij aan zij opgetrokken waren.

De stress van het slagveld of in een bommenwerper boven vijandelijk gebied bracht de meest diverse groepen van mensen tot elkaar en deed vooringenomen verschillen smelten.

Veel grote joodse families zagen meerdere van hun kinderen dienst nemen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

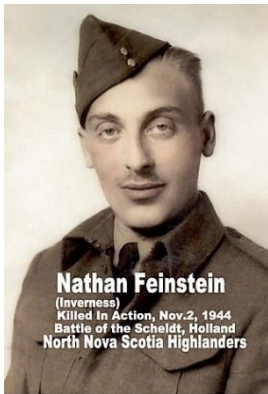

Photo courtesy of Inverness Academy Memorial Wall
Photo fournie gracieusement par Inverness Academy Memorial Wall

Zonder anderen te kort te willen doen noemen we een paar:
Nathan Feinstein en zijn jongere broer Sam sneuvelden allebei.

Nathan is begraven op de Canadese begraafplaats Adegem-België.
Zijn broer Sam kreeg een laatste rustplaats op de Algemene Begraafplaats in het Noord-Hollandse Bergen.

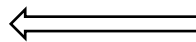

Photo courtesy of Inverness Academy Memorial Wall
Photo fournie gracieusement par Inverness Academy Memorial Wall

er
te

Van de Olfman familie namen vijf broers dienst bij de verschillende krijgsmachtonderdelen.

De gebroeders Olfman in uniform tijdens WO2.

Vlnr: Abraham, Jack, Solomon, Maurice and Hymie.

(Foto: Canadian Jewish Heritage Network)

En van de Weiss familie uit Montréal tekenden zes broers een verbintenis.

De Maser familie uit Ottawa zag zeven van de kinderen vrijwillig dienst nemen.

De familie Hurwitz uit Montréal (dertien kinderen) leverde zes zonen en een dochter aan de Canadese strijdkrachten.

De bekendste van hen werd [Samuel Moses "Moe" Hurwitz](#) (28.01.1919 - 28.10.1944)

Hoog gedecoreerd voor hij stierf aan zijn verwondingen opgelopen tijdens gevechten bij de Wouwsche Plantage. Zijn graf is te vinden op Canadese Begraafplaats in Bergen-op-Zoom.

de

In editie 2021-08 schetsten we de activiteiten van CANLOAN officier Leo Heaps tijdens en na Operatie Market-Garden. Ook hij was van joodse afkomst.

Zoals in het begin al geschreven gaven er ook een aantal de voorkeur hun levensovertuiging NIET kenbaar te maken. In de loop van de oorlog werd meer en meer duidelijk dat in Nazi-Duitsland bevolkingsgroepen systematisch werden vervolgd en „uitgeroeid”. (Sorry voor het taalgebruik)

Leo Heaps (r) met vader en broer David

Uit angst in krijgsgevangenschap te geraken in West-Europa en extra blootgesteld te worden aan de vervolgingswaan werd de joodse afkomst verzwegen.

Anderen besloten in te tekenen onder een andere naam, zoals bijvoorbeeld George Holidenke die diende onder de naam George Holden.

Zijn grafsteen op de Canadese Begraafplaats in Bernières-sur-Mer, Frankrijk geeft dit ook aan.

Sommigen, zoals Soul Shusterman uit Toronto, gooiden hun herkenningsplaatje weg voor ze krijgsgevangen werden genomen.

We zouden de lijst met namen nog langer kunnen maken. Zonder de niet genoemde tekort te willen doen.

Onder de Dieppe veteranen komen we ook joodse militairen tegen.

[David Hart](#), Maxwell London, Maurice Waldman. De eerste kwam veilig terug in Engeland, de andere twee zaten tot de bevrijding in een krijgsgevangenkamp.

[Mitch Sterlin](#) gaf leiding aan één de gevechten om een Canadese stelling bij het Italiaanse Ortona.

[Sam Boroditsky](#) uit Winnipeg was een hospik in het bekende Canadees-Amerikaanse team dat dat bekend stond als: First Special Service Force. Ook bekend als de „Devils Brigade”.

De eenheid werd bekend door o.a. de verovering van een sterke Duitse stelling zuidoost van Rome, bekend als [Monte la Difensa](#).

D-Day, 6 juni 1944, Juno Beach.

Hier zouden meer dan 70.000 Canadezen aan land komen. De eerste man die uit het landingsvaartuig kwam bij Bernières-sur-Mer was [Fred „Guts” Harris](#) uit Toronto.

Hij werd onmiddellijk gedood door het Duitse vuur.

Eén joodse veteraan willen we hier nog met naam noemen:

[Luitenant-Kolonel Gerald Levenston uit Toronto.](#)

Hij maakte de capitulatie mee. Een pikant detail dat we onvertaald laten:

Lieutenant-Colonel Gerald Levenston, who died in Toronto on Dec. 21, was with the 2nd Canadian Corps in the final days of the war when the German unit they were fighting indicated it was ready to surrender. It was usual for the top-ranking officer to meet with the Germans to accept the surrender. This time it was different.

"The brigadier in charge of our unit was a well-educated man with a keen sense of history," Levenston said many years after the war. "Our brigadier's order was: 'Send Colonel Levenston. Let them surrender to a Jewish officer.'"

Zoals al gesteld: de opsomming van namen zou nog langer kunnen worden. Maar bedenk dat achter elk genoemde naam heel veel andere namen geschreven zouden kunnen worden.

We mogen de tienduizenden Canadezen niet vergeten, van welke afkomst of levensovertuiging dan ook, die vochten ter land, ter zee en in de lucht ter bestrijding van een verachtelijk systeem. Zij vochten en brachten het grootste offer dat je kunt bedenken: hun leven.

Tussen 1939 en 1945 dienden meer dan een miljoen Canadese soldaten hun land, zowel mannen als vrouwen. De kosten van de oorlog voor het land liepen in de miljarden. De invloed van de Tweede Wereldoorlog op Canada was kleiner dan die van de Eerste, maar nog altijd aanzienlijk.

Door de oorlog waren de nationale trots en vertrouwen sterker geworden, na de oorlog was er geen twijfel meer aan de eenheid van Canada als onafhankelijk land.

Toch betekende status niet per definitie invloed: hoewel Canada volgens sommige bronnen het verschil heeft gemaakt tijdens belangrijke slagen in noordwest Europa en zeker bij de bevrijding van Nederland, had het tijdens de grote onderhandelingen voor de vrede bitter weinig te zeggen.

Branch 005 „Liberation of the Netherlands” van het Royal Canadian Legion zal daarom al het mogelijke in het werk stellen om hen niet te vergeten.

Herman Sligman

Bronnen:
ellenbessner.com
veterans.gc.ca
wikipedia
Can. Jewish Heritage Network

